

ნინო გომარტელი
თამარ ხოხობაშვილი

რეზიუმე

იდენტობის ძიება საზოგადოების ევოლუციური განვითარების თანმდევი პროცესია. ევროპული იდენტობის ფორმირებაზე მრავალი ფაქტორი ახდენდა ზეგავლენას — პოლიტიკური, გეოგრაფიული, რელიგიური, კულტურული... ევროპის განსაზღვრება საკმაოდ პირობითია. გეოგრაფიული თვალსაზრისით, ევროპა და აზია ერთი კონტინენტის — ევრაზიის — ნაწილებია. ევროპა საერთო ღირებულებების და ინტერესების მქონე ერების ოჯახია.

საქართველოს ევროპული მისწრაფება სიახლეს არ წარმოადგენს. ჩვენ ევროპის ნაწილი ვიყავით ამ ცნების ყველაზე ფართო გაგებით — პრეისტორიული პერიოდიდან მოყოლებული — დღემდე. საქართველოს მრავალეთნიკურმა და მრავალრელიგიურმა საზოგადოებამ არაერთი მძიმე ეტაპი განვლო თავისი ისტორიის მანძილზე. მიუხედავად ამისა, მოსახლეობის მრავალფეროვნება და განსხვავებული ტრადიციების მქონე სამეზობლო დადებითად აისახა ქვეყნის მსოფლმხედველობისა და კულტურის ჩამოყალიბებაზე.

ბიზანტიის იმპერიის გაძლიერებასთან ერთად, ქვეყანამ მჭიდრო კავშირი დაამყარა ევროპულ კულტურასთან. სწორედ საკუთარი ანბანის შექმნითა და გაქრისტიანებით, ქვეყანამ შეძლო ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნება. ბიზანტიური კულტურული ტრადიცია ჩამოყალიბდა აღმოსავლურ ქრისტიანობასთან შერწყმის შედეგად, რომელიც საქართველოს გარდა მრავალ ქვეყანაში გავრცელდა. ელინისტური კულტურული ტენდენციების საფუძველზე აღმოსავლური ქრისტიანობის წიაღში ახალი კულტურული ცენტრები შეიქმნა, საკუთარი დამწერლობითა და კულტურული ტრადიციებით, რომლებიც აღმოსავლურ-დასავლური ცივილიზაციების გავლენას განიცდიდნენ.

Georgian culture — the phenomenon of National Identity

Nino Gomarteli
Tamar Khokhobashvili

Summary

Searching for identity is a normal evolutionary process for human societies. The formation of the European identity was influenced by many factors including geographic, political, cultural... Due to its geographic location, Georgian has long been a natural crossroads for many powerful cultures. Nevertheless, the country has preserved its cultural identity, along with an unwavering interest in the Western world. Now that the country is putting that Euro-

pean nations will be partners to us our journey. Our goal is to develop common values while maintaining our unique cultural identity, to encourage diversity and tolerance while building bridges with other cultures. The Caucasus must take its place in a world where there is no room for conflict. It can become a place of unification, and where different generations build common values. Today we have a chance to really become an important part of the western world, and prerequisite for this is our ancient and unique culture — a culture in the broadest sense of the world, that incorporates education, literature, art, people's living habits and traditions.

* * * * *

კაცობრიობისათვის XXI საუკუნე ახალი იმედების, მოთხოვნების, მისწრაფებების, ხალხთა და სახელმწიფოთა ურთიერთობების მონესრიგების საუკუნე უნდა იყოს. ამ ურთიერთობაში დიდი ადგილი ეთმობა მსოფლიოში მიმდინარე გლობალურ პროცესებს და, განსაკუთრებით, გეოპოლიტიკურ სივრცეთა სწორი, სამშვიდობო ცივილიზაციური გამოყენების პერსპექტივას. გეოპოლიტიკური სივრცის ახლებური გამოყენების საჭიროება ცხადი გახდა XXI საუკუნის დასაწყისში ჩამოყალიბებული დამოუკიდებელი სახელმწიფოები-სათვის. ამ ქვეყნების ცხოვრებაში სრულიად კანონზომიერად წარმოიჭრა მანამდე უცნობი პრობლემების მოგვარების აუცილებლობა, მათთვის უაღრესად მნიშვნელოვანი განვითარების გზის არჩევა, დასავლურ სახელმწიფოებთან მჭიდრო პოლიტიკურ-ეკონომიკური კავშირების დამყარების აუცილებლობა, ხალხთა თანამეგობრობაში საკუთარი, ეროვნული ღირსების შესაფერისი ადგილის განსაზღვრა [1. 88].

თავისუფალი, დემოკრატიული, ერთიანი ქართული სახელმწიფოს მშენებლობა მრავალსაქეტიანი პროცესია. იგი საყოველთაოდ აღიარებული საერთაშორისო ნორმების გათვალისწინების გარდა, ითხოვს ეროვნულ ნიადაგზე დაფუძნებული სახელმწიფოებრიობის მოდელის შექმნას.

იდენტობის ძიება საზოგადოების ევოლუციური განვითარების თანმდევი პროცესია. ევროპული იდენტობის ფორმირებაზე მრავალი ფაქტორი ახდენდა ზეგავლენას — პოლიტიკური, გეოგრაფიული, რელიგიური, კულტურული... ევროპის განსაზღვრება საკმაოდ პირობითია. გეოგრაფიული თვალსაზრისით, ევროპა და აზია ერთი კონტინენტის — ევრაზიის — ნაწილებია. ევროპა საერთო ღირებულებების და ინტერესების მქონე ერების ოჯახია [4. 28].

საქართველოს ევროპული მისწრაფება სიახლეს არ წარმოადგენს. ჩვენ ევროპის ნაწილი ვიყავით ამ ცნების ყველაზე ფართო გაგებით — პრეისტორიული

პერიოდიდან მოყოლებული – დღემდე. საქართველოს მრავალეთნიკურმა და მრავალრელიგიურმა საზოგადოებამ არაერთი მძიმე ეტაპი განვლო თავისი ისტორიის მანძილზე. მიუხედავად ამისა, მოსახლეობის მრავალფეროვნება და განსხვავებული ტრადიციების მქონე სამეზობლო დადებითად აისახა ქვეყნის მსოფლმხედველობისა და კულტურის ჩამოყალიბებაზე.

ბიზანტიის იმპერიის გაძლიერებასთან ერთად, ქვეყანამ მჭიდრო კავშირი დაამყარა ევროპულ კულტურასთან. სწორედ საკუთარი ანბანის შექმნითა და გაქრისტიანებით, ქვეყანამ შეძლო ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნება. ბიზანტიური კულტურული ტრადიცია ჩამოყალიბდა აღმოსავლურ ქრისტიანობასთან შერწყმის შედეგად, რომელიც საქართველოს გარდა მრავალ ქვეყანაში გავრცელდა. ელინისტური კულტურული ტენდენციების საფუძველზე აღმოსავლური ქრისტიანობის ნიაღში ახალი კულტურული ცენტრები შეიქმნა, საკუთარი დამწერლობითა და კულტურული ტრადიციებით, რომლებიც აღმოსავლურ-დასავლური ცივილიზაციების გავლენას განიცდიდნენ.

სწორედ ამაში მდგომარეობს ქართული მატერიალური და სულიერი კულტურის უნიკალურობა, მისი მიმზიდველობა, როგორც აღმოსავლური, ისე დასავლური სამყაროსთვის. ქართველი ხალხი საკუთარი თვითმყოფადობის შენარჩუნებას სწორედ დასავლური ცივილიზაციის ათვისებისა და ქვეყნის ევროპეიზაციის საშუალებით ესწრაფვოდა.

სამხრეთ კავკასია ევროპა-აზიის დამაკავშირებელი რგოლი – თავისი ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობით ოდითგანვე იზიდავდა დიდ იმპერიებს, რომლებიც ცდილობდნენ ამ ტერიტორიაზე თავიანთი კონტროლის დამყარებას. სამხრეთ კავკასია ის გზაჯვარედინი იყო, სადაც იკვეთებოდა ჩრდილო-სამხრეთისა და აღმოსავლეთ-დასავლეთის პოლიტიკური და კულტურული არეალები, რაც კიდევ უფრო ზრდიდა ამ რეგიონის მნიშვნელობას ევროპის პოლიტიკურ პროცესებში. სწორედ სამხრეთ კავკასიის გეოპოლიტიკურმა მდებარეობამ საუკუნეთა მანძილზე განსაზღვრა აქ მცხოვრები ერების ბედი. დასავლეთ ევროპის სამხრეთ კავკასია ყოველთვის გამოირჩეოდა იმით, რომ იგი ორი ან მეტი ძალის წონასწორობის არეალი იყო. უდიდესი როლი იმ გარემოებამაც ითამაშა, რომ სამხრეთ კავკასია მართოდ დიდი იმპერიების გავლენის სფეროდ კი არ იყო დანაწილებული, არამედ აქ გადიოდა ორი ცივილიზაციის გამყოფი ხაზი. ამ ორი ცივილიზაციის შეჯერების შედეგად რეგიონში ერთგვარი ინტერკულტურული გარემო ჩამოყალიბდა, მიუხედავად ამისა, საქართველო ყოველთვის იყო დასავლური ცივილიზაციის ნაწილი.

2014 წლის ივნისში გაფორმებული ასოცირების ხელშეკრულება სხვა ვალდებულებებთან ერთად ითვალისწინებს საქართველოს ჩართვას პროგრამაში „შემოქმედებითი ევროპა“. 2015 წლის თებერვალში ხელი მოეწერა შეთანხმებას, რის შედეგადაც საქართველო აღნიშნული პროგრამის ოფიციალური წევრი გახდა. პროგრამა საქართველოსათვის არის

შესაძლებლობა შექმნას ახალი სამუშაო ადგილები, განავითაროს ეკონომიკა, ადამიანური რესურსები, მისცეს ქართველ ხელოვნებს პროფესიული სრულყოფის საშუალება, დაეხმაროს მათ პარტნიორის მოძიებაში. პროგრამა მხარს დაუჭერს ხელოვნების სფეროში ეკონომიკური სარგებლის გაზრდას, რაც, საბოლოოდ, საქართველოს გლობალურ განვითარებაზე აისახება.

კულტურა საჭიროებს კონცეპტუალურ მიდგომას, რადგან მას მრავალფუნქციური დატვირთვა აქვს. კულტურა მსოფლიო აღქმისა და გაცნობიერების უნიკალურ შესაძლებლობას იძლევა. კულტურა ბევრად მეტია, ვიდრე მხოლოდ ძეგლები, სამემსრულებლო ხელოვნება და წიგნები – კულტურაა სხვა ადამიანების ამოცნობისა და მათთან კონტაქტის დამყარების საშუალება – ის მრავალფეროვნება და გამოცდილებაა. კულტურის გარეშე შეუძლებელია ქვეყნის, საზოგადოების ჩამოყალიბება. წლების განმავლობაში ეკონომისტები აყალიბებდნენ კულტურის კონცეფციასა და მის როლს ქვეყნის განვითარებაში. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში შემუშავდა რამდენიმე თეორია. სწორედ კულტურული მემკვიდრეობა, კულტურული ტურიზმი და მისი ინფრასტრუქტურა გახდება სტრატეგიული ინსტრუმენტი ისეთი მრავალფეროვანი ისტორიის მქონე ქვეყნისათვის, როგორიცაა საქართველო [6. 66-67]

დღეს ჩვენ გვაქვს შესაძლებლობა მოვახდინოთ დასავლურ სამყაროსთან ინტეგრირება. ამის საწინდარია ჩვენი ძველთაძველი და თვითმყოფადი კულტურა, რომელშიც მოიაზრება: განათლება, ლიტერატურა, რელიგია, ხელოვნება. ახლა, როდესაც საქართველო კვლავ იმკვიდრებს ადგილს მსოფლიო რუკაზე, გვჯერა ევროპის ქვეყნები იქნებიან ჩვენი საიმედო პარტნიორები დასავლეთისაკენ მიმავალ გზაზე. ჩვენი ქვეყნის მიზანია უნიკალური კულტურის თვითმყოფადობის შენარჩუნებასთან ერთად, ხელი შევეწყოთ საერთო ღირებულებების დამკვიდრებას, ასევე, მრავალფეროვნებასა და ტოლერანტობას სხვა კულტურებთან ურთიერთობის პროცესში.

ჩვენ ვალდებული ვართ, დავეყრდნოთ ქვეყნის ძირითად ტენდენციებს და გავიაზროთ კულტურა, როგორც ფენომენი, რომელსაც ეროვნული იდენტობის და ქართული სახელმწიფოს ერთიანობისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს [3. 68].

ევროპელობა გულისხმობს ყოველი მოქალაქის პასუხისმგებლობას საზოგადოებისა და ქვეყნის წინაშე. ევროპელობა ეს არის მოქალაქის აქტიური და ქმედითი ჩართვა ქვეყნის მართვის პროცესში. ჩვენი ტრადიციული ღირებულებები ახლოსაა ევროპულთან, ამიტომ ჩვენ უნდა შევძლოთ ევროპული, თანამედროვე, ჰუმანური მსოფლმხედველობის გათავისება, რაც, უპირველეს ყოვლისა, განსხვავებულ აღიარებასა და პატივისცემას გულისხმობს. ეთნოსთა, რელიგიათა, ენათა სიმრავლე ჩვენ ქვეყანას განსაკუთრებულ ვალდებულებებს აკისრებს. ტოლერანტობა ხომ ოდითგანვე ქართული კულ-

ტურის ნიშანი იყო. დღესაც, აფხაზეებისა და ოსების წვლილის აღიარება ქართული კულტურის შენებაში, ქვეყნის გაერთიანების ერთ-ერთ საწინდარს შექმნის. იმისათვის, რომ თანამედროვე სამყაროში ერის მრავალსაუკუნოვანი კულტურა განვითარდეს და გაღრმავდეს, მას შესაფერისი გარემო სჭირდება. კულტურის განვითარებისათვის ერთადერთი და აუცილებელი გარემო დემოკრატიაა, ანუ თავისუფალ პიროვნებათა შემოქმედებითი ძალების თავისუფალი რეალიზაციის შესაძლებლობა. საზოგადოებამ და ხელისუფლებამ უნდა გაიაზროს დემოკრატია და კულტურა, როგორც ერთმანეთთან შერწყმული და ერთმანეთის გამამდიდრებელი მოვლენები და მათი ერთდროული განვითარება ქვეყნის გამთლიანების, შენების და მსოფლიო ცივილიზაციაში ღირსეული ადგილის დამკვიდრების გზაზე მოქმედების სტრატეგიულ პრიორიტეტად გამოაცხადოს.

გლობალიზაციის წინააღმდეგობრივ პროცესში გადარჩებიან და განვითარდებიან მხოლოდ ის მცირერიცხოვანი ერები, რომელთაც საუკუნეთა სიღრმეში აქვთ გადგმული ფესვები თავიანთი ენისა და კულტურის სახით. საქართველო ამ რჩეულთა რიცხვშია [3. 68]. ვიმედოვნებთ, რომ ჩვენი ქვეყანა ღირსეულ ადგილს დაიმკვიდრებს ცივილიზებულ სამყაროში, ის გახდება ერთიანობისა და თაობებს შორის საერთო ღირებულებების ფორმირების ადგილი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გომართელი ნ., საქართველოს ევროპული ორიენტაციები. იბ.: საქართველო ევროპულ სივრცეში. თბ., 2010.
2. Бурин А., Федерализация Европейского Союза и перспективы НАТО, М., 2015.
3. საქართველოს ევროპული გზა, №3/11/2014.
4. საქართველოს ევროპული გზა, №5, №5, 2014.
5. მანველიძე ი., ევროკავშირი – გლობალური საერთაშორისო აქტორი, თბ., 2011.
6. საქართველოს ევროპული გზა, №6/10/2015.